

MARHAKIVITELI SZERZŐDÉS 1725-BŐL.

Puncta contractum arendatitium ingredientia.

1. Az vágó és vonó marháknak Magyarországból és ehhez incorporált országokbul is (melyek között értetik Erdélyországa és egyéb neoaquisitumok) ugy engedtetett meg az arendatornak kihajtások egymásután következő tiz esztendeig, hogy nemesak az Ő felsége residentialis Bécs városáról és Németországban levő örökös tartományairól provideáljon, hanem Magyarországról is, de az abban levő ökrökkel való kereskedésnek praejudiciuma nélkül (melynek is minden uton és módon szabadon és minden akadályozás nélkül kell maradnia) s onnat az imperiumban és Olaszországba is kihajtathatik, mindazáltal oly függéssel, hogy említett arendator az Magyarország lakosaihoz ugy alkalmaztassa magát, hogy azoknak panaszok ne lehessen az vétel iránt, mely ha történnék: tartozzék a nemes magyar kamarának recognitiójának (salvo tamen recursu ad excelsam Cameram Aulicam) arendator magát submitálni. Ha pedig az jószág bizonyos árát kívánja stabilizáltatni, azon kívánságra offeráltatik: egy pár ökörnek, melyek Pozsony körül husz mérföldre terjedő földön az lakosok által eladatnak és *tiz mázsát* nyomnak, az olyanoknak ötvenkét forintjával fizessék meg az árát; azon husz mértföldön alul pedig olyatén nehézségü ökrök párjának árát 50 forintjával fizessék. Amely egy pár ökör pedig tiz mázsán felül nyom, minden egy mázsáért az eladónak 5—5 forintjával tartozik bonifikálni, melyet az eladó is az olyan ökrök közül, kik is tiz mázsát nem nyomnak, observálni tartozik. Másodszor mivel az olyan ökrök, a kik csak 8 mázsát nyomnak, mindenkor alábbvalók, a költség pedig szintén annyi reájok, mint az jobbakra, azért az arendator az olyanoknak árát az első districtusban harminczöt forinttal, a másikban harminczkettővel mindenkor készpénzzel fizesse. Harmadszor az országnak távolabb való részeiből, amennyit ő arendator kihajtani akar, azoknak árát szabni mennél jobban lehet, magára hagyatik.

2. Ajánlja arra magát az arendator, hogy az Ő felsége aerariumában a szokott harminczad és vámon kívül, nevezetesen minden egy

ökörtül fél tallér, vagyis 45 krajczáron kívül az felséges aulica kamara dispositiójára *tizenötezer forintot* esztendőnkint az Ő felsége Hand Grafen officiumában, vagyis egyébüvé, ahova az felséges aulica camara fogja parancsolni kántoronkint letenni; azután az következő három utolsó esztendőben — az értékhez képest — nom kevesebbnek, hanem *hatvan-ezer ökörnek* leszen kihajtása, azokon kívül, melyeknek az itt való residentiális városnak provisiójára (ha tovább is ezen officiumból kell providálni) kívántató quantitást fog kivinni, annak nagyobb securitására az Ő felsége aerariumában egy kántorra valót, erga bonificationem tamen legalis interesse, nimirum 6 per centum anticipate fog adni; amennyit pedig a fennebb irt summán felül ki lehet hajtani, a végre ő arendator, maga hasznára nézve, többet is az lakosok által eladandó ökrökből megvenni el nem mulatja, s az esztendőnek kimenetelével leteszi.

3. Illyetén végre kellek egy császár officiumának az arendator költségével erigáltatni, s ahhoz egy császár-directorság adatik karakterül és hogy egy császári officiumbeli pecséttel is élhessenek, — megengedtetik.

4. Az fölyebbi officium az fiscalisokon kívül mostan Magyar-Óvárott fog felállittatni, s oda az vágó marhákat is, kiváltképen az itt való mészárosok számára in quanto ex quali, amint az itt való consumptióra, ugyan az ittvaló mészárosok által az előtt vétetett (ki is az Hand-Grafen officiumnak extractusa egy esztendőtil fogvást meg fog mutatni); következőképen az itt való becsü szerint kivágattathatik, kell administrálni. Mindazonáltal declaráljuk magunkat, az ittvaló mészárosok akadályozás nélkül ezen favorabile offertumnak magukat opponálnak és az vágó marhát nem azon officium arendatoriumtól venni, hanem az országban akarnák szerezni, tehát abban sem ellenkezünk, sőt szabadság adatik arra, hogy említett mészárosok annyi vágó marhát, amennyi maguknak kívántatik (de ugy, hogy nem másutt, hanem csak itt adják el) akár ezen officiumtól s akár az ország lakosaitul vehessenek. Ez az külső örökös országokban lévő mészárosokra is értetik.

5. Ezen ökröknek kihajtására, a mint már notáltatott, az Ő felsége örökös országaira s kiváltképen Bécsre nézve, ugy más külső provinciákra nézve is nem más qualitätsu, hanem amely ökröknek párja *8 mázsáttul fogvást 12-ig nyom*, lesznek alkalmasok, de ebben az officium ugy mint vevő és az eladók között differentia adhatja elő magát, melynek eligazítására mindkét részül egyet becsüljenek meg és ha azon meg nem egyezhetnek, az aki a parsok közül aggravatúsnak gondolja magát lenni, az önnön maga költségével akármely helység birájával vágassa le, s méresse meg.

6. És hogy az 8 mázsán alul való marháknak az országon kívül való eladásában az lakosoknak akadályaik ne történjenek, arra való

nézve az officium az olyatén marhát az eladótul illendő árán vagy maga megvegye, vagy azokra az officiumból passust ingyen adjon, salva tamen tricesima ex aliis legitimis exactionibus. Ha pedig valaki olyatén marhát passus nélkül kihajtana és elszinleni merészlené, azt az 8 mázsán felül valókat is, kik is az officium passusa nélkül az Ő felsége örökös országaiból ki- s behajtatnak s megtapasztaltatnak, azok confiscáltatni fognak.

7. Az felséges aulica camarától assecuráltatik az arendator minden szükséges assistentiákkal és nemesak az kívántató protectionalisokat és patenseket, melyekben kiváltképen az praeemptiók és az marháknak eltartása vagyis foglalása és efféle contraventiók in fraudem legis et contra articulos diaetales s netalán mégis fennálló száraz vagy a magános vámok az ország közepén keményen eltiltatnak és tolláltatnak, hanem az kívántató insinuatiók is az Ő felsége királyi udvarában és ország dicasteriumiban kiváltképen az Ő felsége haditanácsának a végett, hogy az commendans urak által maguk hatalmával venni szokott regalék is tolláltassanak, szorosán fogják expedialni.

8. Az Ő felsége királyi kamara prókátorainak, causarum regalium directorainak és fiscussainak injungáltatni fog, hogy azok az contra-venienssek, renitenssek és morosusok ellen assistáljanak és expedialjanak mindazáltal az arendátornak költségével.

9. Elutoljára accordáltatott, hogy azon contractus arendatitius Ő felsége kegyelmes resolutiójáról való elkészített expeditióknak emanálása után egy fertály esztendő alatt elkezdődjék, és hogy addig is az arendator minden praeliminaris dispositiókat tehessen, — egy decretum assecuratorium elkészítettik. Ha pedig az felséges kamarának vagy arendátornak nem tetszenék, azon contractust az tiz esztendőkön tul continuálni, az arról való lemondás minden részről a terminusnak előtte egy esztendővel légyen, mind az restantiák végett, mind pedig az szolgálk végett, kinek-kinek az ő sorsához képest, hogy az szükséges dolgok véghez mehessenek. Ha ezen állapot tovább is in suo esse megmaradna, tehát ő neki arendátornak mindenekelőtt praeemptiója lézsen. Die 10-a Septb. 1725. Vilhelmus Berger s. k., Joannes Conradus Schmidt Ő felsége haditanácsának agense.

Eredetije Pestmegye levéltárában Misc. 1725. No. 18.

Közli: K. S.